

Azərbaycan bəşəriyyəti illərdir narahat edən global problemlərin müzakirəsini və həll olunması yollarını gündəmdə saxlayan gənc dövlət kimi beynəlxalq ictimaiyyətin diqqət mərkəzindədir.

Fərəhlidir ki, Avrasiyanın çox mühüm regionunda yerləşən, Qərblə Şərqlə arasında təbii körpü rolunu oynayan, mədəniyyətlərə, sivilizasiyalara və dinlərə dialoqun mərkəzinə çevrilən ölkəmizin təşəbbüsləri dünyanın global gücləri tərəfindən dəstəklənir, müxtəlif baxış və strategiyalara malik ölkələrin belə rəğbətini qazanır. Bu, əlbəttə ki, Prezident İlham Əliyevin mədəniyyət sahəsində beynəlxalq təşəbbüslərə göstərdiyi dəstək nəticəsində mümkün olmuşdur və belə dəstək sayəsində bu gün Azərbaycan sivilizasiyalar və mədəniyyətlərə dialoq məkanı kimi mövqeyini gücləndirmişdir.

On bir il öncə Bakıda Avropa Şurasına üzv dövlətlərin mədəniyyət nazirləri konfransının keçirilməsinin təşəbbüskarı məhz Azərbaycan olmuşdu. Prezident İlham Əliyevin 4 noyabr 2008-ci il tarixli sərəncamına uyğun olaraq, 2008-ci il dekabrın 2-3-də Bakıda Avropa Şurasına üzv dövlətlərin mədəniyyət nazirlərinin konfransı keçirilmiş və ilk dəfə olaraq həmin tədbirə 10 İslam ölkəsi də dəvət edilmişdi. Bu tədbir təkəcə Azərbaycanın deyil, eyni zamanda, Şərqlə Qərblə dövlətlərinin mədəni həyatında əlamətdar hadisə olmuşdu. Nüfuzlu siyasət adamlarının sözlərinə görə, bu addım Avropa mədəni proseslərində yeni bir istiqamətin – “Bakı prosesi”nin əsasını qoymuşdu. Avropalı siyasətçilər Avropa ilə İslam dünyası arasında dialoqun inkişaf etdirilməsində Azərbaycanın vasitəçi kimi fəaliyyətinin sivilizasiyalar arasında əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə böyük töhfə verəcəyinə əminliklərini vurğulamışdılar.

2008-ci ildən sonra mütəmadi olaraq keçirilən sivilizasiyalar və mədəniyyətlərə dialoq Azərbaycanın nüfuzunu daha da artırmış və “Bakı prosesi”ni ideyaların konsepsiyalaşdırılması üçün yaxşı fürsət çevirmişdir. Qeyd edək ki, “Bakı prosesi”nin global hərəkətə çevrilməsi 2010-cu ildən

On bir il bundan əvvəl sonradan global hərəkətə çevrilmiş “Bakı prosesi” başlanmışdır

başlanmışdı. Həmin il sentyabrın 23-də BMT-nin Baş Assambleyasının 65-ci sessiyasında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən Bakıda Ümumdünya Mədəniyyətlərə Dialoq Forumunun keçiriləcəyi elan edilmişdi.

Xatırladaq ki, “Bakı prosesi” Azərbaycanın təşəbbüsü ilə 2008-ci ildə mədəniyyətlər və sivilizasiyalar arasında səmərəli və effektiv dialoqun qurulması məqsədilə irəli sürülmüşdür. Azərbaycanın

belə bir global hərəkətin təşəbbüskarı kimi çıxış etməsinin əsasında ərazisində tarixən fərqli dini mənsubiyyəti olan icmaların, milli-etnik qrupların və zəngin mədəni müxtəlifliyin olması dayanır. 2008-ci il dekabrın 2-3-də təşkil olunan Avropa Şurasına üzv dövlətlərin mədəniyyət

bəşəriyyətin global təhlükəsizliyinin təmini və dövrümüzün ən mühüm vəzifəsi kimi mədəniyyətlərə dialoq və mədəni müxtəlifliyə böyük diqqət ayrılır. “Bakı prosesi”nin ayrılmaz və əsas tərkib hissəsi olan bütün Ümumdünya Mədəniyyətlərə Dialoq

nazirlərinin konfransı yeni bir formatda transformasiya olunmuşdu. Avropa və ona qonşu regionlardan 48 ölkənin, 8 beynəlxalq təşkilatın və bir sıra beynəlxalq qeyri-hökumət təşkilatlarının yüksək səviyyəli nümayəndələrinin iştirak etdiyi bu konfransda “Mədəniyyətlərə dialoqunun təşviqinə dair “Bakı Bəyannaməsi” qəbul edilmişdi.

Xüsusilə qeyd etmək yerinə düşər ki, “Bakı prosesi” sayəsində

forumlarında yüksək vəzifəli şəxslər, müxtəlif beynəlxalq təşkilatların başçıları, görkəmli ictimai xadimlər, məşhur mədəniyyət və incəsənət xadimləri iştirak edirlər.

Ümumiyyətlə, “Bakı prosesi” mədəniyyətlərə dialoqun inkişafını nəzərdə tutan bir təşəbbüs idi. Prezident İlham Əliyev Bakıda 2015-ci ilin may ayında keçirilən III Ümumdünya Mədəniyyətlərə Dialoq Forumunun

açılışında “Bakı prosesi”nin tarixi və əhəmiyyəti haqqında danışarkən demişdir: “2008-ci ildə də “Bakı prosesi” bizim təşəbbüsümüzle başlamışdır. Bizim təşəbbüsümüz idi ki, Avropa Şurasının mədəniyyət nazirlərinin iclasına İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının nazirləri dəvət edilsin. Bu, ilk belə hal idi. Çünki Azərbaycan hər iki təşkilata üzv olan azsaylı ölkələrdəndir. Daha sonra – 2009-cu ildə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı mədəniyyət nazirlərinin iclasına Avropa Şurası mədəniyyət nazirləri dəvət edildi. Bunlar bizim təşəbbüslərimiz idi və artıq buna “Bakı prosesi” adı verilib. Bu gün mədəniyyətlərə dialoq, multikulturalizmə aid məsələlər “Bakı prosesi”nə daxildir”.

Bundan başqa, “Mədəniyyətlərə dialoq dair “Bakı prosesi”nin davamı olaraq, Prezident İlham Əliyevin dəstəyi ilə 2011-ci ilin aprelində Bakıda “Ümumdünya Mədəniyyətlərə dialoq Forumu”nun (World Forum for Intercultural Dialogue) keçirilməsi təşəbbüsü irəli sürülmüşdü. Politoloqların sözlərinə görə, “Ümumdünya Mədəniyyətlərə Dialoq Forumu”nun ölkəmizdə təşkili İslam və Avropa mədəniyyətini özündə ehtiva edən Azərbaycan mədəniyyətinin beynəlxalq səviyyədə təbliğ olunması, ölkəmizin nüfuzunun yüksəldilməsi və beynəlxalq proseslərdə əhəmiyyətinin artmasına, eləcə də Azərbaycanın qitələrarası və sivilizasiyalararası əməkdaşlıq məsələlərində çox mühüm dövlət kimi qəbul olunmasına, həmçinin dünya mədəniyyətinə inteqrasiyasına xidmət edir.

Azərbaycanda keçirilən forumlarda sübut olundu ki, “Bakı prosesi” Prezident İlham Əliyevin dünya xalqları və mədəniyyətləri arasında qarşılıqlı hörmət və anlayışlı, əməkdaşlıq və dialoq təşviq edən platforma və layihələri birləşdirən global xoşməramlı çağırışıdır. Bu, həm də dünyada milli, irqi, dini və mədəni ziddiyyətlərin daha da artdığı, ekstremist düşüncə tərzinin genişləndiyi bir dövrdə Azərbaycanın multikultural resurslarının, tarixən malik olduğumuz mehriban birgəyaxama ənənələrinin beynəlxalq səviyyədə model kimi istifadə olunması və ölkəmizin belə məsələlərdə interkultural körpü rolunun önə çıxmasına yönəlik fəaliyyətdir.

Ölkəmizin xoşməramlı təşəbbüsünə nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar, UNESCO, Avropa Şurası, BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansı tərəfindən dəstək verilmişdir. Bu vaxta kimi Azərbaycanda keçirilən Ümumdünya Mədəniyyətlərə Dialoq forumları ölkəmizin tolerant, multikultural məkan kimi qazandığı tarixi missiyaya yeni rəng qatararaq, onun beynəlxalq nüfuzunun artmasına güclü təsir göstərmişdir. Artıq diplomatik termin kimi qəbul olunan “Bakı prosesi” insanlar arasında anlaşmanı, dialoq və mədəniyyətlərə qarşılıqlı hörməti təşviq edir. Məqsəd daha sağlam, təhlükəsiz bir cəmiyyətin qurulmasıdır.

Bir hərəkət kimi mədəniyyətlərə dialoqun inkişafına yönələn “Bakı prosesi” çərçivəsində Azərbaycanda beş Ümumdünya Mədəniyyətlərə Dialoq Forumu (2011-ci, 2013-cü, 2015-ci, 2017-ci və 2019-cu illərdə), altı Bakı Beynəlxalq Humanitar Forumu (2011-ci, 2012-ci, 2013-cü, 2014-cü, 2016-cı və 2018-ci illərdə), Dünya dini liderlərinin iki sammiti (2010-cu və 2019-cu ildə), eləcə də Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Sivilizasiyalar Alyansının 7-ci Qlobal Forumu (2016-cı il) keçirilmişdir. Azərbaycan ilə yanaşı, “Bakı prosesi”nin aktorları arasında UNESCO, BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansı, Avropa Şurası, Avropa Şurasının Şimal-Cənub Mərkəzi, İSESKO, BMT-nin Dünya Turizm Təşkilatı kimi nüfuzlu təşkilatlar yer alır.

“Bakı prosesi” dünyanın bir çox problemlərinin həllini şərtləndirir, müxtəlif təşkilatlar arasında global problemlərin müzakirəsini sürətləndirir. Ən əsası, Bakı Beynəlxalq Humanitar forumları da bir daha təsdiqləyir ki, Azərbaycan bu gün multikulturalizmin ideya mərkəzi olaraq global siyasətə öz müsbət təsirini göstərir, bəşəriyyəti narahat edən problemlərə olan müxtəlif yanaşmaları konkretləşdirir, çağırışlara müxtəlif prizmadan baxılmasına yeni imkanlar yaradır. Bundan başqa, “Bakı prosesi” çərçivəsində keçirilən mötəbər tədbirlər Azərbaycanın multikultural ənənələrin, ümumbəşəri dəyərlərin və mütərəqqi ideyaların müdafiəçisi olduğunu bariz şəkildə nümayiş etdirir, ölkəmizin bir çox mühüm məsələlərlə bağlı ədalətli mövqeyinin təbliğində əvəzsiz rol oynayır.

Səbuhi MƏMMƏDOV, “Xalq qəzeti”